

KIDN KONSTITUCJA
DLA NAUKI **USTAWA 2.0**

Reforma szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce

www.konstytucjadlanauki.gov.pl

Spis treści

Słowo wstępne	2
Dlaczego reforma jest potrzebna?	5
Co reforma zmienia?	8
Poparcie dla Konstytucji dla Nauki	13
Sprawne zarządzanie uczelniami	17
Zrównoważony rozwój	28
Pracownicy uczelni	32
Studenci i doktoranci	44
Badania naukowe i ewaluacja działalności naukowej	52

Wszystkim nam zależy, by polska gospodarka nabrała wiatru w żagle i mogła skutecznie konkurować z potężnymi graczami na rynkach światowych. Wszystkim nam zależy na rozwoju wspólnoty narodowej. Z perspektywy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego widzimy, że koniecznym warunkiem skoku cywilizacyjnego jest rozwój badań naukowych i kształcenia. A warunkiem umacniania wspólnoty – inwestycja w nauki społeczne i humanistyczne. Właśnie dlatego reforma polskiej nauki jest kluczowym elementem planu odpowiedzialnego rozwoju gospodarczego Polski przedstawionego przez premiera Mateusza Morawieckiego. Planu, który koncentruje się nie tylko na bogaceniu społeczeństwa, ale również na budowie społeczeństwa solidarnego i wspólnotowego.

Moją odpowiedzią na wyzwania planu Morawieckiego jest Konstytucja dla Nauki. Przeprowadzona wzorowo – w ścisłej współpracy ze środowiskiem akademickim. Blisko dwa lata dialogu i szerokie konsultacje zaowocowały projektem głęboko przemyślanym. Takim, który polskim badaczom, wykładowcom, doktorantom i studentom oferuje systemową pomoc w rozwijaniu ich umiejętności, walczy z absurdami biurokracji na uczelniach i wprowadza pierwsze kompleksowe rozwiązania pozwalające na rozliczenie się środowiska akademickiego z PRL.

Reforma zmienia podejście do nauki – zamiast podejścia ilościowego do prowadzonych badań proponujemy podejście, w którym wreszcie nagradzana będzie jakość. Te zmiany mają zagwarantować dynamiczny rozwój nauki i innowacyjność gospodarki oraz wesprzeć rozwój nauk społecznych i humanistycznych.

Dzięki Konstytucji dla Nauki zyskają także doktoranci. Wprowadzamy nowy model kształcenia oparty o szkoły doktorskie, które powstaną w uczelniach i instytutach, a każdemu doktorantowi gwarantujemy stypendium doktoranckie oraz urlop rodzicielski. Szkoły doktorskie to jedna z najpopularniejszych form kształcenia doktorantów w Europie. Sprzyja powstawaniu wysokiej jakości rozpraw doktorskich, interdyscyplinarności w badaniach naukowych i kształceniu zaawansowanych umiejętności ogólnych.

Doceniamy rolę, jaką w kształceniu przyszłych kadr intelektualnych Polski pełnią dydaktycy. Dlatego też Konstytucja dla Nauki daje nauczycielom akademickim gwarancję wzrostu wynagrodzenia minimalnego oraz podwyższa rangę dydaktycznej ścieżki kariery. Zgodnie z planami pensje minimalne wzrosną średnio o około 800 złotych. Wzrost wynagrodzeń odczują najbardziej adiunkci, asystenci, lektorzy, instruktorzy i obecni wykładowcy.

KDN zakłada również znaczne podwyższenie jakości dyplomów, właśnie przez postawienie na wybitnych dydaktyków, ale także przez ułatwienie tworzenia studiów interdyscyplinarnych.

Reforma otworzy nowe możliwości polskim uczelniom. Będą one miały większą autonomię w budowaniu modelu kształcenia dopasowanego do potrzeb studentów i rynku pracy. Dążymy do tego, by polskie uczelnie mogły z powodzeniem rywalizować z najlepszymi na świecie. Nie zapominamy jednak przy tym o ośrodkach regionalnych – rozwój polskiej nauki i szkolnictwa wyższego musi mieć charakter zrównoważony. Naszym celem jest zapewnienie niezbędnych

warunków dla rozwoju każdej uczelni w kraju. Dlatego też wprowadzamy przełomowy i bezprecedensowy w historii Polski po 1989 r. system szerokiego wsparcia uczelni regionalnych. Przyjęte przez nas rozwiązania spotkały się z szerokim poparciem ze strony samych zainteresowanych – uczelni z mniejszych ośrodków z całej Polski.

W Polsce nie brakuje mądrych, utalentowanych i ambitnych ludzi. Najwyższy czas na to, by stworzyć systemowe warunki, które zainspirują studentów do pogłębiania wiedzy, młodym badaczom ułatwią stawianie pierwszych kroków w świecie nauki, nauczycielom akademickim pozwolą osiągać doskonałość w zakresie badań naukowych i dydaktyki oraz zagwarantują mechanizmy zapewniające stabilizację zatrudnienia.

Najwyższy czas uwolnić potencjał tych, którzy będą w przyszłości kształtować oblicze polskiej nauki, a w konsekwencji tworzyć potencjał intelektualny naszego kraju.

Z wyrazami szacunku

Jarosław Gowin

Wiceprezes Rady Ministrów,
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Konieczne są poważne zmiany, które mają na celu:

- ✓ wzmocnienie pozycji polskiej nauki w globalnym wyścigu,
- ✓ podniesienie jakości studiów akademickich oraz studiów zawodowych,
- ✓ zatrzymanie wyjazdów polskich studentów i naukowców z kraju,
- ✓ zrównoważony rozwój szkół wyższych w Polsce,
- ✓ polepszenie warunków pracy pracowników uczelni,
- ✓ dostarczanie innowacji i badań niezbędnych do realizacji **Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju**.

Dlaczego reforma jest potrzebna?

W zgodnej opinii środowiska akademickiego osiągnięto obecnie punkt krytyczny, w którym konieczne jest skonstruowanie nowych, spójnych i jasnych regulacji dotyczących funkcjonowania całego systemu nauki i szkolnictwa wyższego.

Konstytucja dla Nauki jest propozycją rozwiązania problemów obecnego systemu takich jak:

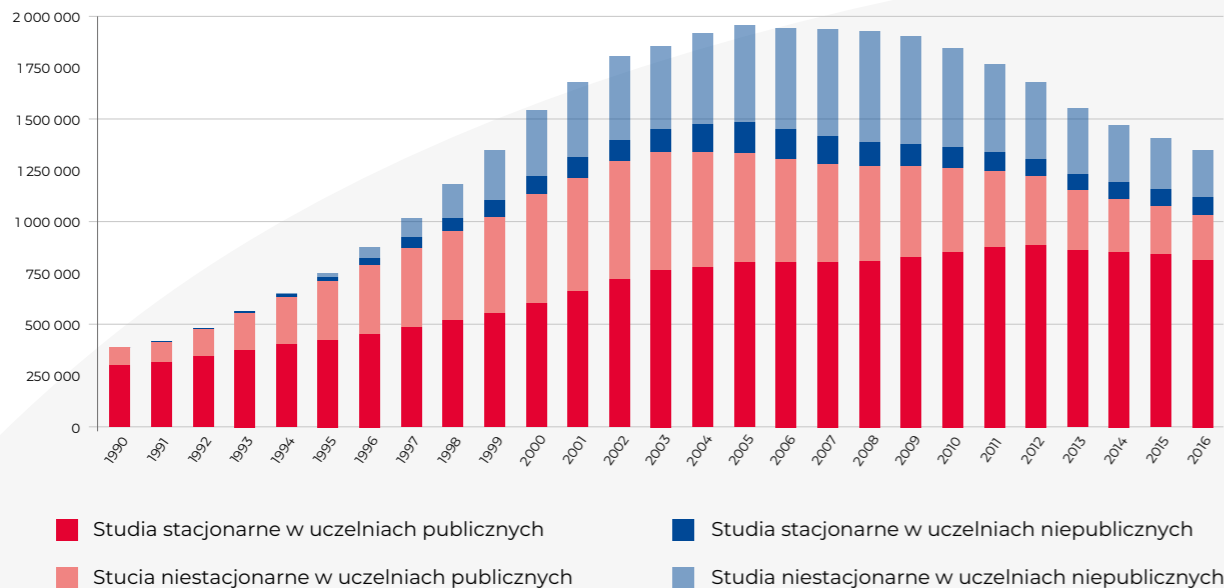

- ✓ wadliwe zasady dotyczące organizacji i ustroju ograniczające możliwość sprawnego zarządzania,
- ✓ niedopasowanie struktury systemu szkolnictwa wyższego do wyzwań społecznych i gospodarczych,
- ✓ ograniczona autonomia finansowa uczelni,
- ✓ niezadowalająca jakość kształcenia na studiach,
- ✓ niska skuteczność kształcenia doktorantów,
- ✓ system stopni i tytułów hamujący dążenie naukowców do doskonałości naukowej i prowadzenia badań interdyscyplinarnych,
- ✓ nieadekwatne do osiągnięć miejsce polskich badań w światowej nauce.

Spadek liczby studentów w Polsce – 592 tysiące w ciągu 10 lat

W 2006 roku studenci stacjonarni uczelni publicznych **stanowili 41% wszystkich studentów.** **Dekadę później stanowią już 60% ogółu.** Zmiany zachodzą bardzo szybko i system musi na nie reagować.

KiDN KONSTYTUCJA DLA NAUKI USTAWA 2.0

Konstytucja dla Nauki:

- ✓ **porządkuje i ujednolica** prawo o systemie nauki i szkolnictwa wyższego,
- ✓ **zmniejsza** wolumen przepisów ustawowych,
- ✓ **zmniejsza** o ponad połowę liczbę rozporządzeń,
- ✓ **ogranicza regulacje** prawne o charakterze ustawowym do najważniejszych kwestii systemowych,
- ✓ **zwiększa autonomię uczelni** poprzez zwiększenie roli statutów uczelni.

Co reforma zmieni?

Zrównoważony rozwój

WSPARCIE NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
WE WSZYSTKICH REGIONACH POLSKI

- ✓ uruchomienie dedykowanych uczelniom regionalnym konkursów na dodatkowe finansowanie, m.in. „Regionalna Inicjatywa Doskonałości”, „Dydaktyczna Inicjatywa Doskonałości”,
- ✓ wsparcie możliwości zrzeszania się uczelni w federacje,
- ✓ zachowanie aktualnych nazw uczelni,
- ✓ blisko 2,5 mld zł środków na wdrażanie reformy w uczelniach,
- ✓ stały mechanizm wzrostu nakładów na szkolnictwo wyższe i naukę (blisko 50 mld zł dodatkowo w ciągu 10 lat),
- ✓ 3 mld zł dla uczelni w ramach obligacji.

Pracownicy uczelni

STABILNOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ NOWE ŚCIEŻKI
KARIERY AKADEMICKIEJ I NAUKOWEJ

- ✓ znaczące podwyżki płac minimalnych dla nauczycieli akademickich,
- ✓ podniesienie rangi kariery dydaktycznej w uczelni,
- ✓ zniesienie obowiązku habilitacji,
- ✓ ułatwiony proces uzyskiwania habilitacji dla wybitnych uczonych,
- ✓ wprowadzenie mechanizmów zapewniających stabilizację zatrudnienia,
- ✓ gwarancja dotychczasowych uprawnień dla pracowników,
- ✓ uczelnie będą miały możliwość tworzenia własnych ścieżek kariery akademickiej.

Ustrój nauki i szkolnictwa wyższego

TRADYCJA WOLNOŚCI AKADEMICKIEJ

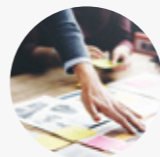
- ✓ utrzymanie tradycji wolności akademickiej – wspólnota uczelni wybiera władze szkoły wyższej,
- ✓ łatwiejsze zarządzanie strumieniami finansowania,
- ✓ poszerzenie autonomii uczelni dające pole do interdyscyplinarnych badań i dydaktyki,
- ✓ możliwość tworzenia federacji uczelni oraz instytutów,
- ✓ profesjonalizacja zarządzania uczelniami.

Studenci

KSZTAŁCENIE PRZYSZYŁYCH ELIT

- ✓ wprowadzenie nowych rozwiązań w zakresie dodatkowej ochrony praw studenta,
- ✓ możliwość rekrutacji na studia w ramach dziedzin i dyscyplin, wybór docelowego kierunku po I roku studiów,
- ✓ stabilny system stypendialny,
- ✓ rozwój studiów dualnych i kształcenia praktycznego,
- ✓ programy studiów dopasowane do potrzeb rynku pracy,
- ✓ zachowana zasada bezpłatności studiów.

Harmonogram reformy

ROZSĄDNE WDRAŻANIE

- ✓ stopniowe wejście w życie ustawy od października 2018,
- ✓ nowe statuty uczelni od października 2019,
- ✓ w 2018/2019 konkursy na uczelnie badawcze oraz „Regionalną Inicjatywę Doskonałości”,
- ✓ w 2021 wyniki nowej ewaluacji.

Doktoranci i młodzi naukowcy

BUDOWA KAPITAŁU POLSKIEJ NAUKI

- ✓ nowy model kształcenia doktorantów – szkoły doktorskie,
- ✓ stypendia dla każdego doktoranta,
- ✓ nowe rozwiązania mające na celu podniesienie jakości rozpraw doktorskich,
- ✓ urlopy rodzicielskie dla doktorantów.

Badania naukowe i ewaluacja działalności naukowej

UWALNIAMY POTENCJAŁ POLSKIEJ NAUKI

- ✓ wprowadzenie porównywalności systemu oceny badań naukowych w ramach dyscyplin,
- ✓ dodatkowe strumienie finansowania dla uczelni badawczych i „Regionalnej Inicjatywy Doskonałości”,
- ✓ nowa klasyfikacja dziedzin i dyscyplin dostosowana do standardów międzynarodowych,
- ✓ odejście od „punktozy” – ważniejsza jakość niż liczba publikacji,
- ✓ wsparcie finansowe dla polskich czasopism naukowych.

Harmonogram dotychczasowych prac

Blisko dwa lata dialogu ze środowiskiem akademickim

Konstytucja dla Nauki to projekt przemyślany i szeroko konsultowany, wypracowany na podstawie najczęściej postulowanych przez ekspertów i środowisko akademickie rozwiązań:

- ✓ **574 dni od rozpoczęcia prac** nad Konstytucją dla Nauki do ogłoszenia projektu założeń,
- ✓ **ponad 7 tys. osób** zaangażowanych w opracowanie założeń reformy i biorących udział w szerokich konsultacjach,
- ✓ **498 prelegentów, moderatorów, referentów i seminarzystów** podczas konferencji Narodowego Kongresu Nauki,
- ✓ **ponad 5500 uczestników 9 konferencji programowych** w ramach Narodowego Kongresu Nauki w różnych ośrodkach akademickich w całej Polsce,
- ✓ **4 miesiące** kolejnych prac – konsultacji społecznych, dyskusji i dialogu, czego efektem jest obecny projekt ustawy.

Poparcie dla Konstytucji dla Nauki

Projekt Konstytucji dla Nauki spotkał się z szeroką akceptacją środowiska akademickiego, które przekazuje swoje słowa poparcia dla proponowanych rozwiązań.

Studenci

Realne zabezpieczenie interesów studentów

„Prace nad reformą to był realny dialog ze środowiskiem, w tym także studentkim. Udało się nam sporo osiągnąć w zakresie zabezpieczenia interesów studenckich, m.in. uczciwy system opłat i kary finansowe dla uczelni za łamanie praw studenta, utrzymanie dotychczasowych przywilejów studenckich, gwarancja członkostwa przewodniczącego samorządu studenckiego w radzie uczelni.”

Tomasz Tokarski, Przewodniczący Parlamentu Studentów RP

„Wierzymy, że te rozwiązania będą wsparciem dla młodych naukowców, dla których ścieżka rozwoju na chwilę obecną jest utrudniona. (...) Dlatego też w pełni popieramy projekt Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Jesteśmy przekonani, że powyższe zmiany są kluczowe nie tylko dla środowiska studenckiego i uczelni, ale także dla całego polskiego społeczeństwa.”

Maria Cholewińska, Przewodnicząca Zarządu Krajowego Niezależnego Zrzeszenia Studentów

Doktoranci

Uznanie dla szerokiego podjęcia tematyki kształcenia doktorantów

„W ocenie Zarządu KRD zmiany w kształceniu doktorantów i trybie nadawania stopnia naukowego przyczynią się zarówno do zwiększenia jakości prac naukowych, jak i wspomogą rozwój doktorantów. (...) Wyrażamy uznanie dla wzorcowego procesu stanowienia prawa w sferze nauki i szkolnictwa wyższego.”

mgr inż. Ewelina Pabjańczyk-Wlazło, przewodnicząca Krajowej Reprezentacji Doktorantów

Uczelnie Techniczne

„Popieramy główne kierunki regulacji w zakresie projektu ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Uwzględniając one wiele propozycji zawartych w raportach Komisji ds. Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego KRASP i uwag przekazanych przez konferencje branżowe uczelni oraz przedstawicieli środowiska.”

prof. dr hab. inż. Tadeusz Słomka, Przewodniczący KRPUT

Uczelnie Artystyczne

„Projekt Ustawy 2.0 jest w obecnym kształcie dokumentem w pełni dostrzegającym specyfikę uczelni artystycznych (...) oraz wyznaczającym nowy kierunek w kształtowaniu przyszłości szkolnictwa wyższego (...). Z wielką satysfakcją zauważamy, iż większość kluczowych postulatów i uwag KRUA została zaakceptowana i znalazła swoje miejsce w projekcie ustawy.”

prof. dr hab. Antoni Cygan, Przewodniczący KRUA

Uczelnie Zawodowe

„Prezydium KRZaSP z dużym zainteresowaniem przyjęło do wiadomości prace MNiSW zmierzające do gruntownej reformy systemu nauki i kształcenia wyższego w Polsce. Zaprezentowana wizja zmian poprzedzona ogólnopolską debatą środowiskową, jak również ostateczna wersja ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce uwzględniająca nadesłane do ministerstwa uwagi i propozycje, otwiera przestrzeń ważnych zmian ogarniających również sektor szkolnictwa niepublicznego.”

prof. dr hab. Waldemar Tłokiński, Przewodniczący KRZaSP

Uczelnie Akademickie

„Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich odnotowuje z uznaniem działania Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zmierzające do doskonalenia przedstawionego na Narodowym Kongresie Nauki projektu ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. (...) Popieramy główne kierunki regulacji w tym nowym projekcie. Uwzględnia on wiele propozycji zawartych w raportach Komisji ds. Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego KRASP.”

prof. dr hab. inż. Jan Szmidt, Przewodniczący KRASP

Przedstawiciele ogólnopolskich organizacji

„Wyrażamy poparcie dla projektów zmian mających podnieść poziom polskiego szkolnictwa wyższego oraz nauki.”

Stowarzyszenie Młodzi dla Polski, Stowarzyszenie Koliber, Rada Fundacji dla Rzeczypospolitej, Stowarzyszenie Studenci dla Rzeczypospolitej, Instytut Aurea Libertas, Stowarzyszenie Młoda Prawica

Przedstawiciele biznesu i gospodarki

„Proponowany projekt ustawy możemy ocenić jako początek pozytywnych i wyczekiwanych zmian. (...) Przede wszystkim na uwagę zasługuje fakt niebywale szerokich konsultacji społecznych – dialog dotyczący kształtu projektu trwał aż dwa lata. (...) Przedstawiony projekt zmierza w zdecydowanie dobrym kierunku i uwzględnia dużą część postulatów podnoszonych w ostatnich latach między innymi przez środowiska przedsiębiorców. Wprowadzenie mechanizmów współpracy pomiędzy biznesem a szkołami wyższymi, wprowadzenie praktyków na uczelnie, a także większy nacisk na praktyczny aspekt kształcenia zasługują na poparcie.”

Marcin Nowacki, Wiceprezes ZPP

„Zarząd i Rada Nadzorcza Polskiej Unii Edukacyjnej Konfederacji Lewiatan pragnie udzielić swego poparcia dla przygotowywanego projektu Konstytucji dla Nauki. Chcemy podkreślić, że jest to pierwszy projekt ustawy o szkolnictwie wyższym konsultowany tak szeroko ze środowiskiem akademickim. (...) Byłoby, naszym zdaniem, niepowetowaną szkodą, gdyby projekt w zaprezentowanym 22 stycznia 2018 r. kształcie nie został wprowadzony w życie.”

Dr Krzysztof Pawłowski, Prezes Polskiej Unii Edukacyjnej Konfederacji Lewiatan

„Szeroko zakrojone konsultacje w środowisku naukowym jak i gospodarczym pokazują zrozumienie dla potrzeby ścisłej współpracy nauki ze środowiskiem gospodarczym (...). Proponowane w ustawie zmiany zwiększające możliwości Rektora do zarządzania uczelniami jako całością, a nie oderwanymi od siebie oddziałami, jak i wprowadzenie Rad Uczelni pokazują otwarcie struktur akademickich na potrzeby rynkowe (...). Polskie uczelnie oraz instytucje naukowo-badawcze realizując misję o szczególnym znaczeniu dla społeczeństwa wnoszą kluczowy wkład w innowacyjność polskiej gospodarki przyczyniając się tym samym do budowy przewagi konkurencyjnej polskich przedsiębiorstw w kraju i za granicą.”

Monika Piątkowska Prezes Zarządu ZP KOIP INNOVO

Uczelnie mniejsze oraz regionalne

„Zaproponowane zmiany przyjęte zostały z dużą aprobatą i zadowoleniem, a uczelnie Pomorza są przygotowane do sytuacji, kiedy nowe propozycje w zakresie szkolnictwa wyższego będą wprowadzane w życie.”

dr hab. Jerzy Piotr Gwizdała Rektor Uniwersytetu Gdańskiego Rada Rektorów Województwa Pomorskiego

„Kolegium Rektorów Uczelni Wrocławia i Opola popiera kierunek zmian zaproponowanych w projekcie Ustawy „Konstytucja dla Nauki” Ustawa 2.0”

prof. dr hab. Marek Ziętek Przewodniczący KRUIWIO

„Wyrażamy poparcie dla kierunku zmian do projektu Konstytucji dla Nauki oraz stanowiska Prezydium KRASP”

prof. dr hab. Przemysław Jałowiecki Przewodniczący Regionalnej Konferencji Rektorów Uczelni Akademickich

„KDN zawiera kompleksowe rozwiązania, w większości zgłaszane oddolnie przez środowisko akademickie, dlatego jest to ustawa inna niż wszystkie. Wskazane w niej obszary, w tym szczególnie umiędzynarodowienie i ukierunkowanie badań na współpracę z gospodarką, zaowocują zwiększeniem konkurencyjności polskiej gospodarki. (...) Ustawa stanowić będzie prawdziwy przełom w rozwoju polskiej nauki.”

Prof. dr hab. inż. Włodzimierz Sady, rektor Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

„Propozycja kompleksowej, porządkującej reformy systemu szkolnictwa wyższego i nauki była przez środowisko akademickie oczekiwana od dawna. Propozycje zawarte w projekcie ustawy zostały generalnie pozytywnie ocenione przez pomorskie uczelnie wyższe. (...) WRDS w Gdańsku z uznaniem odnosi się do sposobu prowadzenia konsultacji i dialogu ze środowiskiem naukowym w trakcie prac nad tak kluczową ustawą dotyczącą szkolnictwa wyższego w Polsce.”

Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w Gdańsku

„W imieniu Sieci Małych i Średnich Publicznych Uczelni Akademickich w Polsce pragniemy przekazać pełne poparcie dla aktualnego projektu ustawy, licząc na równie owocne działania na dalszym etapie prac legislacyjnych oraz w czasie wdrażania rozwiązań ustawowych.”

Prof. dr hab. inż. Tadeusz Kuczyński, Rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego

Pełne listy poparcia na: www.konstytucjadlanauki.gov.pl/o-reformie#poparcie

Sprawne zarządzanie uczelniami
Tradycja wolności akademickiej

Struktura uczelni

Gospodarzem świata akademickiego pozostaje **wspólnota uczelni**, która zostaje prawnie umocowana w ustawie. Zgodnie z projektem wspólnotę uczelni stanowią pracownicy uczelni, nauczyciele akademicy, doktoranci i studenci.

- ✓ odejście od szczegółowego regulowania funkcjonowania wewnętrznej struktury uczelni,
- ✓ poszerzenie **autonomii organizacyjnej uczelni** dające pole do interdyscyplinarnych badań i dydaktyki,
- ✓ możliwość elastycznego tworzenia jednostek organizacyjnych w uczelniach.

Organy uczelni publicznej:

- ✓ rektor,
- ✓ senat,
- ✓ rada uczelni.

Pozostałe organy może określić statut uczelni, który uchwalany jest przez senat uczelni.

Rozwiązania zapewniające utrzymanie tradycji wolności akademickiej, przy jednoczesnym otwarciu jej na nowe wyzwania i potrzeby współczesnych czasów.

Statut

Statut uczelni określi:

- ✓ sposób powoływania organów uczelni (uwzględniając przy tym wymogi ustawowe),
- ✓ skład rady uczelni oraz senatu (uwzględniając przy tym wymogi ustawowe),
- ✓ zasady sprawowania wewnętrznego nadzoru nad aktami wydawanymi przez organy uczelni,
- ✓ funkcje kierownicze w uczelni,
- ✓ zasady powoływania osób do pełnienia funkcji kierowniczych w uczelni i ich odwoływania,
- ✓ tryb nadawania tytułu doktora honoris causa,
- ✓ zasady prowadzenia działalności gospodarczej przez uczelnię,
- ✓ zasady dysponowania mieniem uczelni,
- ✓ tryb ustalania regulaminu organizacyjnego,
- ✓ zasady organizowania zgromadzeń na terenie uczelni.

Senat

Najważniejsze kompetencje:

- ✓ uchwalanie statutu,
- ✓ uchwalanie regulaminu studiów,
- ✓ opiniowanie projektu strategii uczelni,
- ✓ powoływanie i odwoływanie członków rady uczelni,
- ✓ przeprowadzanie oceny funkcjonowania uczelni, w tym realizacji strategii uczelni,
- ✓ nadawanie stopni naukowych, także w zakresie sztuki i tytułu honoris causa lub wskazanie organu uczelni, który będzie nadawał stopnie,
- ✓ określanie programów studiów, studiów podyplomowych oraz programów kształcenia w szkołach doktorskich.

Rektor

Ustawa wprowadza efektywny system zarządzania w uczelni. Rektor będzie miał kompetencje odpowiadające współczesnym wyzwaniom organizacyjnym uczelni. Zakres decyzyjności rektora będzie ograniczony przepisami ustawowymi, a sposób ich wykonywania może być uszczegółowiony w statucie uczelni.

Rada uczelni

Rady uczelni lub ich odpowiedniki są standardem w krajach anglosaskich i w zachodniej Europie. W polskim projekcie ustawy rada uczelni będzie w całości wybierana przez społeczność akademicką danej szkoły wyższej, a jej rolą będzie **wspieranie** władz uczelni w sprawie możliwych kierunków rozwoju. Żeby ten głos był szerszy i pełniejszy, ponad połowę składu będą stanowiły osoby spoza samej uczelni. **Rada ma za zadanie stworzyć nowe możliwości dla profesjonalnego zarządzania uczelniami oraz otworzyć uczelnię na szerszą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym.**

Rada uczelni

To nowy organ uczelni, wprowadzony przez **Konstytucję dla Nauki**.

Najważniejsze kompetencje rady uczelni:

- ✓ uchwalanie strategii uczelni,
- ✓ opiniowanie projektu statutu,
- ✓ monitorowanie gospodarki finansowej uczelni,
- ✓ monitorowanie zarządzania uczelnią,
- ✓ wskazywanie kandydatów na rektora,
- ✓ opiniowanie planu rzeczowo-finansowego i zatwierdzanie sprawozdania z jego wykonania.

Skład Rady Uczelni:

- ✓ 6 lub 8 członków powoływanych przez senat,
- ✓ 1 przewodniczący samorządu studenckiego.

Rady Uniwersytetu mają ogromne znaczenie przykładowo w Danii i Niemczech, przy jednoczesnym uwzględnieniu w składzie interesariuszy spoza uczelni.

- 1 Uniwersytet w Kopenhadze oraz Uniwersytet w Heidelbergu – 6 na 11 członków z otoczenia zewnętrznego.
- 2 Uniwersytet Techniczny w Dortmundzie – cały skład z otoczenia zewnętrznego.

Zwiększenie autonomii uczelni

Konstytucja dla Nauki służy zwiększeniu autonomii i swobody działania uczelni. Wypracowano mechanizmy, które będą sprzyjać doskonaleniu się uczelni w zakresie wybranej kompozycji funkcji edukacyjnych i badawczych.

Ograniczenie regulacji ustawowych

Zakres regulacji ustawowych w odniesieniu do ustroju szkół wyższych odnosi się do najistotniejszych aspektów działalności uczelni. Konstytucja dla Nauki radykalnie zmniejsza liczbę przepisów wykonawczych. Przerost ich liczby przyczynia się bowiem do braku stabilności prawa i pogłębienia problemu biurokracji. Podstawowym dokumentem regulującym funkcjonowanie uczelni będzie statut. Takie rozwiązanie wzmocni autonomię, dając uczelniom większą swobodę m. in. w określaniu własnych struktur organizacyjnych, ale tym samym zwiększy ich odpowiedzialność za jakość kształcenia i działalność naukową. **Jednocześnie ustawa przewiduje skuteczne narzędzia nadzorcze ministra (m.in. administracyjne kary pieniężne) w przypadku łamania prawa przez uczelnie.**

Obecnie do czterech ustaw, których materia włączona jest do KDN, wydanych jest aż 80 rozporządzeń. Dzięki reformie liczba rozporządzeń zostanie ograniczona o ponad połowę.

Poszerzenie autonomii i elastyczność funkcjonowania uczelni

Zmiany dotyczące organizacji i funkcjonowania szkół wyższych przyczynią się do poszerzenia autonomii uczelni. Elastyczna struktura organizacyjna wzmocni współpracę pomiędzy poszczególnymi dyscyplinami nauk i pomoże w pełni wykorzystać potencjał naukowy i dydaktyczny uczelni. Kompleksowa ocena jakości kształcenia umożliwi uczelniom osiągnięcie pełnej autonomii programowej w kształceniu na studiach wyższych, a elastyczne przepisy ustawowe pozwolą na poszerzenie autonomii uczelni również w zakresie programowania kształcenia doktorantów.

Porównywanie badań naukowych w ramach ewaluacji nauki

Ewaluacja jakości działalności naukowej będzie przeprowadzana w ramach poszczególnych dyscyplin naukowych w uczelni. Dzięki temu zostanie stworzony system rzetelnej oceny badań naukowych. Obecnie porównywane były wydziały, które bardzo często miały zróżnicowany charakter, co uniemożliwiało uczciwe porównywanie efektów działalności naukowej.

Samo środowisko akademickie będzie wybierać władze uczelni

Wyboru władz uczelni dokonywać będzie samo środowisko akademickie, co zapewni realizację konstytucyjnej zasady autonomii uczelni. Jednocześnie wskazani przez senat uczelni przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych będą mieli pozytywny wpływ na efektywniejsze zarządzanie.

Łatwiejsze zarządzanie strumieniami finansowania

W nowej ustawie zostaną połączone liczne strumienie finansowania, które trafiają do uczelni oraz innych podmiotów. Ograniczenie ich liczby do niezbędnego minimum spowoduje, że uczelnie w elastyczny sposób będą mogły podchodzić do wydatkowania otrzymanych środków – tak, aby skutecznie realizować swoje ustawowe zadania. W nowych regulacjach odchodzi się od absurdalnego „znakowania” każdej złotówki – zostaje wprowadzony system subwencji.

Nadzór

Minister nauki i szkolnictwa wyższego będzie, tak jak dotychczas, sprawował nadzór nad uczelniami i federacjami uczelni w zakresie zgodności działania z przepisami prawa, pozwoleniem na utworzenie kierunku studiów oraz prawidłowości wydatkowania środków publicznych, a także nad instytutami naukowymi Polskiej Akademii Nauk, instytutami badawczymi i międzynarodowymi instytutami naukowymi w zakresie zgodności działania z przepisami dotyczącymi kształcenia w szkole doktorskiej oraz prawidłowości wydatkowania środków publicznych przekazanych przez ministra.

W ustawie przewidziano wprowadzenie katalogu kar administracyjnych w wysokości od 5 do 100 tysięcy złotych nakładanych przez ministra na uczelnie, które:

- ✓ będą prowadziły studia bez pozwolenia,
- ✓ naruszą obowiązki informacyjne, w tym w zakresie konkursów na stanowiska nauczycieli akademickich oraz w postępowaniach o nadanie stopni naukowych,
- ✓ będą pobierały od studentów opłaty niezgodne z zasadami określonymi w projekcie,
- ✓ będą naruszały obowiązki w zakresie zapewnienia studentom możliwości kontynuowania kształcenia w innej szkole wyższej,
- ✓ będą naruszały terminy wydawania dyplomów.

Zrównoważony rozwój

Wsparcie uczelni w regionach

Ważnym aspektem Konstytucji dla Nauki i zarazem jednym z priorytetów resortu nauki jest **zasada zrównoważonego rozwoju w szkolnictwie wyższym**. Naszym celem jest zapewnienie niezbędnych warunków dla rozwoju każdej uczelni w kraju, zarówno uczelni zawodowych, jak i akademickich, publicznych i niepublicznych. Temat ten bardzo silnie wybrzmiał podczas czterech miesięcy konsultacji, dyskusji, uzgodnień i prac nad aktualizacją projektu reformy. W związku z tym dokonaliśmy korekt, które w bezpośredni sposób tworzą mechanizmy gwarantujące realizację tej zasady i wzmacniają narzędzia, dzięki którym ta koncepcja będzie mogła być realizowana. Dotychczasową propozycję dodatkowego finansowania „Regionalnych Inicjatyw Doskonałości” rozszerzyliśmy o kolejne rozwiązania.

Regionalna Inicjatywa Doskonałości

W ramach tego programu planujemy przeznaczać ponad 100 mln zł rocznie na ośrodki regionalne prowadzące badania na wysokim poziomie w poszczególnych dziedzinach. Dla zapewnienia realizacji zrównoważonego rozwoju wprowadzono zasadę, że każdy z regionów otrzyma gwarantowaną pulę środków finansowych. Dodatkowo z programu wykluczone zostaną uczelnie, które będą startować w programie mającym na celu wyłonienie uczelni badawczych („Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza”). W ten sposób eliminujemy możliwość przejścia dodatkowych środków finansowych przez największe uczelnie w kraju. Pieniądze te mają zapewnić kompleksowy rozwój konkretnych obszarów naukowych. Konkurs w ramach programu będzie realizowany z podziałem na wyznaczone przez nas regiony. W pierwszej edycji konkurs będzie przeprowadzony z podziałem na 12 regionów.

Dydaktyczna Inicjatywa Doskonałości

To przedsięwzięcie to mocniejsze wsparcie publicznych uczelni zawodowych w doskonaleniu jakości kształcenia. Uczelnie zawodowe osiągające najlepsze wyniki monitoringu karier zawodowych absolwentów, zwłaszcza w zakresie wskaźników względnych odnoszących się do sytuacji na rynku pracy w miejscu zamieszkania absolwenta oraz oceny jakości kształcenia, będą otrzymywały premię finansową, której kwota będzie określana w corocznym komunikacie ministra.

Zrzeszanie się uczelni w federacje

Wychodząc naprzeciw postulatom środowiska akademickiego w zakresie ścisłej współpracy pomiędzy uczelniami oraz innymi podmiotami naukowymi, w nowej ustawie przewidziano wprowadzenie możliwości tworzenia federacji podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Takie rozwiązanie służyć będzie integracji potencjału naukowego w całym kraju. Federację będzie mogła utworzyć uczelnia wraz z inną uczelnią, instytutem badawczym, instytutem naukowym Polskiej Akademii Nauk lub międzynarodowym instytutem naukowym.

Federacja będzie posiadać osobowość prawną i posiadać zdolność do występowania o środki finansowe. Jakość działalności naukowej w federacji podlegać będzie ewaluacji na ogólnych zasadach, przy czym przy ocenie spełniania kryteriów ewaluacji uwzględniany będzie łączny dorobek podmiotów wchodzących w jej skład. W ramach federacji będzie można prowadzić wspólnie działalność naukową, szkoły doktorskie i nadawać stopnie naukowe.

Zachowanie aktualnych nazw uczelni

Reforma ma na celu uwolnienie potencjału polskiej nauki i szkolnictwa wyższego, a proponowane narzędzia mają posłużyć do realizacji tego celu. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie chce jednak ingerować w aktualne nazwy uczelni, niezależnie od nowych regulacji dotyczących posługiwania nazwą „uniwersytet” czy „politechnika”. Aktualne nazwy uczelni zostaną zachowane bez względu na kategorie naukowe uzyskane w ramach kolejnych ewaluacji jakości działalności naukowej.

Blisko 2,5 mld zł dodatkowych środków na wsparcie wdrażania reformy w uczelniach

Rozwój polskiej nauki, tak jak i rozwój całego kraju, musi mieć charakter zrównoważony. Niezwykle ważne jest dla nas, aby w ośrodkach regionalnych powstawały liczące się środowiska akademicko-naukowe. Kluczowe zatem jest realne wsparcie finansowe. Na wdrażanie reformy przewidziano dodatkowe środki finansowe, które zapewnią sprawne i efektywne wprowadzanie w życie nowych regulacji. Łącznie na lata 2018–2019 przewidziano blisko 2,5 miliarda złotych, które przeznaczy Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Dodatkowo w ramach wspierania zrównoważonego rozwoju resort nauki podjął już prace nad modyfikacją algorytmu finansowego na 2019 r. pod kątem uczelni regionalnych. Poprzez nasze działania chcemy wszystkim uczelniom stworzyć jak najlepsze warunki do rozwoju naukowego i dydaktycznego, a przede wszystkim zależy nam na wzmocnieniu potencjału mniejszych ośrodków akademickich.

Pracownicy uczelni

Stabilność zatrudnienia
oraz nowe ścieżki kariery
akademickiej i naukowej

Obecne problemy:

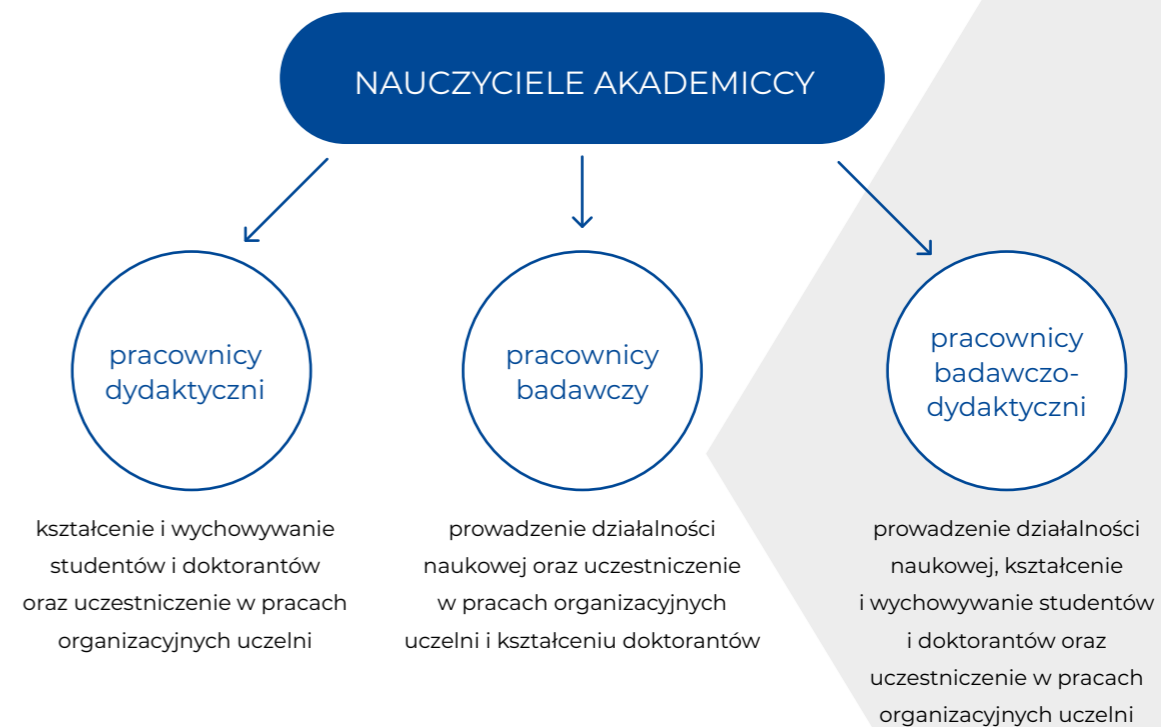
- ✓ późny wiek uzyskiwania habilitacji,
- ✓ inflacja uprawnień do nadawania stopnia doktora habilitowanego,
- ✓ niski prestiż dydaktycznej ścieżki kariery akademickiej,
- ✓ niestabilność zatrudnienia,
- ✓ brak samodzielności naukowej doktorów,
- ✓ konieczność uzyskania habilitacji do kontynuowania kariery akademickiej.

STOPNIE I TYTUŁY NAUKOWE

Problemem jest późny wiek uzyskiwania habilitacji będącej przepustką do pełnej samodzielności naukowej, promowania doktorów i recenzowania rozpraw doktorskich. Jednocześnie zauważalna jest inflacja uprawnień do nadawania stopnia doktora habilitowanego, które coraz ciężiej uznać za jakikolwiek wyznacznik naukowej doskonałości. Obecnie uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego ma prawie 600 jednostek. Wśród nich znajdują się także wydziały, które w wyniku kompleksowej oceny jakości jednostek naukowych (przeprowadzonej w 2017r.) otrzymały najniższą możliwą kategorię – C. W ciągu zaledwie trzech lat (2012-2015) liczba doktorów habilitowanych zatrudnionych w uczelniach i instytutach naukowych wzrosła o prawie 1/4.

Nowe ścieżki kariery akademickiej

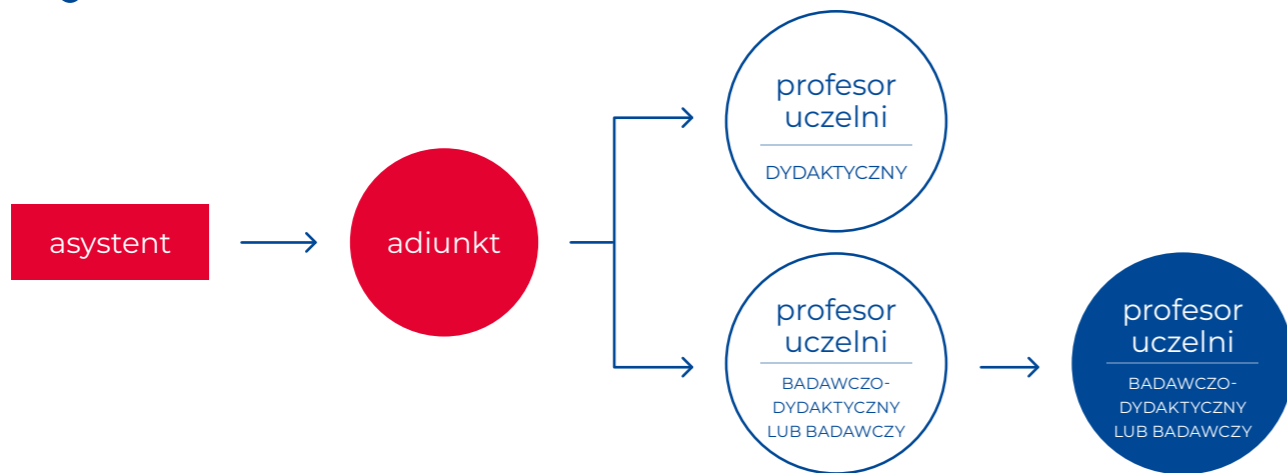

Problemem jest niski status dydaktycznej ścieżki kariery akademickiej, w porównaniu do ścieżki naukowej, co skutecznie ogranicza motywację do osiągania przez nauczycieli akademickich doskonałości w zakresie dydaktyki akademickiej.

Konstytucja dla Nauki tworzy równorzędną ścieżkę kariery dla wybitnych dydaktyków. Dodatkowo uczelnie będą miały możliwość tworzenia własnych ścieżek kariery akademickiej.

Tytuł profesora będzie, tak jak dotychczas, przyznawany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Wnioski w zakresie nadania tytułu profesora będzie rozpatrywać Rada Doskonałości Naukowej.

Zniesienie obowiązku habilitacji

Na stanowisku profesora uczelni można będzie zatrudnić osobę posiadającą co najmniej stopień doktora oraz znaczące osiągnięcia:

- ✓ dydaktyczne lub zawodowe (w przypadku pracowników dydaktycznych),
- ✓ naukowe lub artystyczne (w przypadku pracowników badawczych),
- ✓ naukowe, artystyczne lub dydaktyczne (w przypadku pracowników badawczo-dydaktycznych).

Na stanowisku odpowiadającym stanowisku profesora uczelni – profesora nadzwyczajnego – można zatrudnić, co do zasady, osobę posiadającą co najmniej stopień doktora habilitowanego.

Udrożnienie ścieżki dydaktycznej kariery akademickiej: aby realizować swój awans zawodowy do szczytów stanowiska profesora uczelni nauczyciel akademicki nie będzie musiał posiadać habilitacji.

Stopień doktora habilitowanego

Ustawa wprowadza rozwiązanie systemowe, zgodnie z którym stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która łącznie spełnia następujące wymagania:

- ✓ posiada stopień doktora,
- ✓ posiada osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny,
- ✓ wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej.

Nowe rozwiązanie ustawowe usuwa obecnie istniejący wymóg wykazywania w postępowaniu habilitacyjnym jedynie osiągnięć uzyskanych po doktoracie.

Szybka ścieżka habilitacyjna dla wybitnych uczonych

Ułatwiony proces uzyskiwania habilitacji dotyczyć ma osoby, która:

- ✓ jako kierownik projektu otrzymała grant ERC lub
- ✓ jako kierownik projektu i zespołu badawczego zrealizowała projekt finansowany w ramach konkursu grantowego o uznanej renomie międzynarodowej (wykaz tych konkursów będzie określał Minister po zasięgnięciu opinii Rady Doskonałości Naukowej i Komisji Ewaluacji Nauki) i uzyskała rozliczenie tego projektu.

Stabilizacja zatrudnienia

Druga umowa na czas nieokreślony

Pierwsza umowa o pracę z nauczycielem akademickim w danej uczelni jest zawierana na czas nieokreślony, albo określony na okres do 4 lat. W przypadku kontynuacji zatrudnienia z ocenionym pozytywnie nauczycielem akademickim może być zawarta umowa o pracę na czas nieokreślony bez przeprowadzania konkursu. Projekt przewiduje utrzymanie stosunków pracy na podstawie mianowania do końca okresu tego mianowania.

Wypowiedzenie umowy z końcem semestru

Stosunek pracy z nauczycielem akademickim ma nawiązywać i rozwiązywać rektor, przy czym rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem akademickim będzie skuteczne najwcześniej na koniec semestru.

Przesłanką rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem będzie, w szczególności, ocena negatywna albo podjęcie lub wykonywanie dodatkowego zatrudnienia bez zgody rektora. W przypadku otrzymania dwóch kolejnych ocen negatywnych rektor będzie miał obowiązek rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim.

Konkurs na stanowisko nauczyciela akademickiego

– zawsze z uzasadnieniem

Ustawa rozszerza zasady transparentności postępowań konkursowych. Rozstrzygnięcie każdego postępowania konkursowego będzie musiało zawierać wyniki wraz z pisemnym uzasadnieniem wyboru.

Konkurs na stanowisko nauczyciela akademickiego

– tylko w przypadku pierwszego stosunku pracy

Konkurs na stanowisko nauczyciela akademickiego będzie wymagany jedynie w przypadku pierwszego stosunku pracy w danej uczelni publicznej, na czas nieokreślony lub określony dłuższy niż 3 miesiące (o ile nie został on skierowany do pracy lub nie jest zatrudniany w celu realizacji grantu).

Wyniki konkursu i uzasadnienie będą publikowane na stronach internetowych.

W projektowanych przepisach przejściowych i dostosowujących przewiduje się, że utrzymane zostaną wszystkie obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy stosunki pracy (na okres, na który zostały zawarte umowy), urlopy, wymiar pensum, zgody na dodatkowe zatrudnienie.

Gwarancja uprawnień dla pracowników

- ✓ prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze 36 dni roboczych w ciągu roku,
- ✓ prawo do urlopu naukowego i urlopu dla poratowania zdrowia,
- ✓ uczelnia publiczna ustali warunki wynagradzania za pracę w zakładowym układzie zbiorowym pracy albo regulaminie wynagradzania,
- ✓ odprawy emerytalne i rentowe w wysokości 300% wynagrodzenia zasadniczego otrzymanego za ostatni miesiąc zatrudnienia,
- ✓ dodatkowe wynagrodzenie roczne na zasadach określonych w przepisach o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym pracowników sfery budżetowej,
- ✓ nauczyciele akademicy oraz pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi będą mogli otrzymać za osiągnięcia w pracy zawodowej nagrody rektora oraz nagrody ministra nadzorującego uczelnię, a w przypadku uzyskania stopnia naukowego na podstawie wybitnego dorobku – także Prezesa Rady Ministrów.

Podwyżki dla nauczycieli akademickich

Planowane podwyżki od 1 stycznia 2019 r.

	Obecne wynagrodzenie minimalne	Projektowane wynagrodzenie minimalne	WZROST KWOTOWY	Wzrost procentowy	
PROFESOROWIE	PROFESOR ZWYCZAJNY	5 390 zł	6 410 zł (stawka)	1020 zł	18,9%
	PROFESOR NADZWYCZAJNY	4 605 zł ¹	5 320 zł (83% stawki)	715 zł	15,5%
ADIUNKCI	ADIUNKT	3 820 zł ²	4 680 zł (73% stawki)	860 zł	22,5%
ASYSTENCI I INNI	ASYSTENT	2 450 zł	3 205 zł (50% stawki)	755 zł	30,8%
	WYKŁADOWCA, LEKTOR, INSTRUKTOR	2 375 zł	3 205 zł (50% stawki)	830 zł	34,9%

¹ Posiadający stopień naukowy doktora habilitowanego lub doktora albo stopień doktora habilitowanego sztuki lub doktora sztuki, profesor wizytujący posiadający stopień naukowy doktora habilitowanego lub doktora albo stopień doktora habilitowanego sztuki lub doktora sztuki.

² Posiadający stopień naukowy doktora albo stopień doktora sztuki.

Ocena okresowa nauczycieli akademickich

- ✓ nie rzadziej niż raz na 4 lata lub na wniosek rektora,
- ✓ będzie skupiona na kryteriach jakościowych, a nie ilościowych,
- ✓ studenci i doktoranci będą dokonywać co najmniej raz w roku akademickim oceny nauczyciela akademickiego w zakresie wypełniania przez niego obowiązków związanych z kształceniem.

W przypadku oceny negatywnej:

- ✓ kolejna ocena okresowa jest dokonywana nie wcześniej niż po upływie 12 miesięcy,
- ✓ uczelnia może rozwiązać stosunek pracy,
- ✓ istnieje możliwość odwołania się od decyzji.

W przypadku otrzymania dwóch kolejnych negatywnych ocen okresowych następuje obligatoryjne rozwiązanie stosunku pracy.

Studenci i doktoranci

Kształcenie przyszłych elit

Obecny system studiów to:

- ✓ niedopasowanie struktury systemu szkolnictwa wyższego do wyzwań społecznych i gospodarczych,

W badaniach Bilansu Kapitału Ludzkiego, prowadzonych w latach 2009-2014 w warunkach wysokiego bezrobocia, zwłaszcza wśród młodzieży, ponad trzy czwarte pracodawców poszukujących pracowników wskazywało, że nie może znaleźć osób o właściwych kompetencjach.

- ✓ niezadowalająca jakość kształcenia na studiach wyższych, szczególnie w trybie niestacjonarnym,
- ✓ niska skuteczność kształcenia doktorantów,
- ✓ brak mechanizmów realnej ochrony praw studentów,
- ✓ niski status dydaktycznej ścieżki kariery akademickiej, w porównaniu do ścieżki naukowej, co skutecznie ogranicza motywację do osiągania przez nauczycieli akademickich doskonałości w zakresie dydaktyki akademickiej,
- ✓ biurokratyzacja systemu kształcenia, zarówno w odniesieniu do warunków tworzenia studiów, jak i procedur akredytacyjnych.

Prawa i przywileje studentów

- ✓ zachowana zasada bezpłatności studiów,
- ✓ utrzymanie dotychczasowego systemu stypendialnego dla studentów:
 - stypendium socjalne,
 - stypendium dla osób niepełnosprawnych,
 - stypendium rektora,
- ✓ utrzymanie dotychczasowych przywilejów studenckich m.in. 50% ulgi w opłatach za przejazdy publicznymi środkami komunikacji miejskiej.

Reforma wprowadza nowe rozwiązania dodatkowej ochrony praw studenta. W miejsce dotychczasowego modelu zawierania umów student-uczelnia, reforma wprowadza skuteczniejsze rozwiązania:

- ✓ Uczelnia będzie musiała ustalać wysokość wszelkich opłat **na cały okres studiów**. Jeśli w międzyczasie nałoży na studenta dodatkowe opłaty będzie mogła być ukarana przez ministra nauki i szkolnictwa wyższego karą pieniężną w wysokości do 50 tysięcy złotych.
- ✓ Uczelnia będzie miała 30 dni na wydanie dyplomu swojemu absolwentowi. Jeżeli tego nie zrobi, może otrzymać karę w wysokości do 5 tysięcy złotych.

Rozwiązania projakościowe

Na początku 2017 roku wprowadzono nowe zasady finansowania uczelni. Dzięki nowemu algorytmowi promowane są uczelnie, które zapewniają odpowiednią relację liczby nauczycieli akademickich do liczby studentów oraz wysoki poziom badań naukowych. Zmiany mają na celu podwyższenie jakości studiów oraz wzmocnienie w uczelniach relacji mistrz-uczeń.

- ✓ studia o profilu praktycznym będą obejmować co najmniej 6 miesięcy praktyk studenckich,
- ✓ wzmocnienie roli Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ocenie jakości kształcenia,
- ✓ uproszczenie warunków prowadzenia studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami,
- ✓ umożliwienie rekrutacji na studia w ramach obszarów i wybór docelowego kierunku studiów po I roku studiów (uprawnienia do prowadzenia studiów będą przypisane do uczelni jako całości),
- ✓ wzmocnienie udziału studentów w badaniach naukowych podczas studiów.

Blisko 1,3 mln studentów

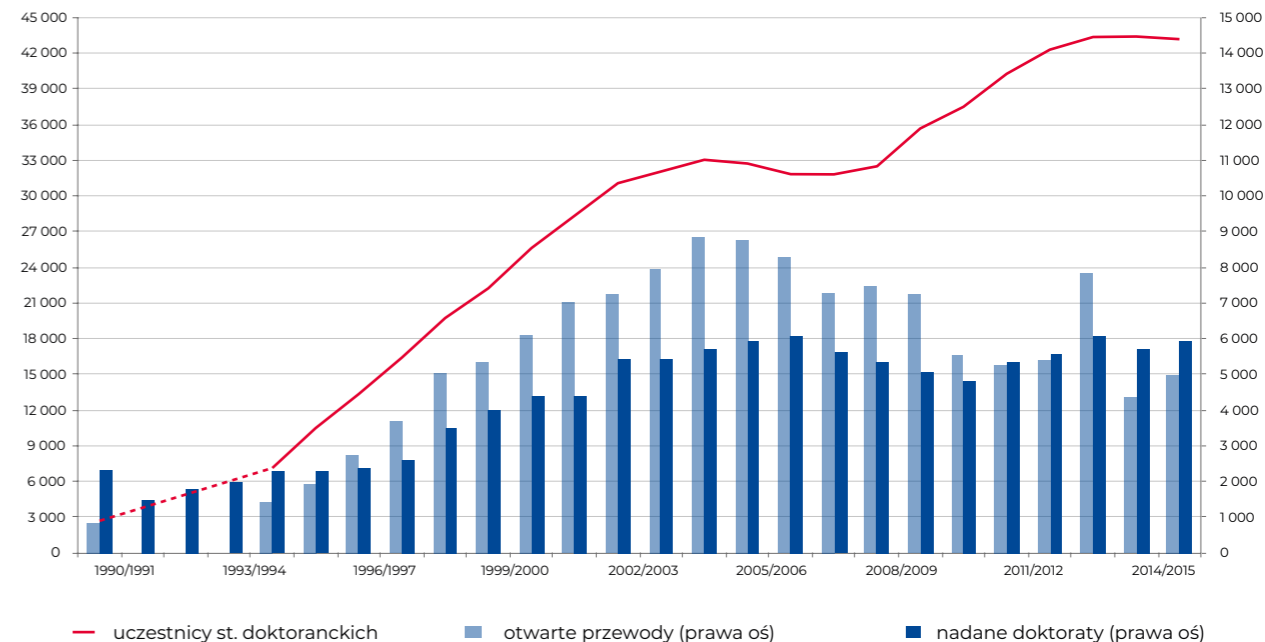
Obecny system kształcenia doktorantów

Dzisiejsi doktoranci w przyszłości będą tworzyć elity intelektualne Polski - kadre akademicką, a także i kadre wysokiej klasy specjalistów pracujących na potrzeby polskiej gospodarki. Tymczasem obecny model uzyskiwania stopnia doktora, oparty przede wszystkim na studiach doktoranckich, jest powszechnie uznawany za dysfunkcyjny. Wśród głównych problemów związanych z kształceniem doktorantów wymienia się:

- ✓ umasowienie studiów doktoranckich,
- ✓ coraz większe upodabnianie się studiów doktoranckich do zwykłych studiów wyższych,
- ✓ bariery utrudniające prowadzenie interdyscyplinarnych prac badawczych w ramach doktoratu,
- ✓ brak skutecznej, zewnętrznej oceny jakości kształcenia,
- ✓ niski poziom umiędzynarodowienia,
- ✓ niski poziom naukowy prac doktorskich,
- ✓ niską efektywność mierzoną relacją pomiędzy liczbą rozpoczynających studia doktoranckie a liczbą osób uzyskujących stopień doktora,
- ✓ brak odpowiedniego wsparcia finansowego dla doktorantów, co wymusza na nich podjęcie dodatkowej pracy, a w efekcie negatywnie wpływa na możliwości zaangażowania się w badania naukowe i przygotowanie rozprawy doktorskiej.

Mimo dynamicznego wzrostu liczby doktorantów po 2008 r. (wzrost liczby doktorantów o 1/3, a uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich – o blisko 2/3) w znikomym stopniu zmieniła się liczba nadawanych stopni doktora, która zatrzymała się na poziomie 6 tys. rocznie. Z drugiej strony, mamy relatywnie niską, w porównaniu do krajów rozwiniętych, liczbę nadawanych stopni doktora.

Nowy model kształcenia doktorantów

Projekt ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce wprowadza nowy model uzyskiwania stopnia doktora oparty na dwóch trybach:

- ✓ kształcenie w szkołach doktorskich, które zastąpi studia doktoranckie i nie będzie uwzględniało formy „niestacjonarnej”,
- ✓ tryb eksternistyczny, stanowiący kontynuację tzw. ścieżki „z wolnej stopy”.

Szkoła doktorska będzie mogła być utworzona docelowo dla co najmniej dwóch dyscyplin naukowych (według nowej klasyfikacji dziedzin i dyscyplin), w których uczelnia posiada co najmniej kategorię B+ uzyskaną w ramach ewaluacji jakości działalności naukowej. Szkoły doktorskie będą mogły być także tworzone na tych samych warunkach przez instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk, instytuty badawcze albo międzynarodowe instytuty naukowe jak również wspólnie przez te podmioty, a także przez federacje uczelni.

Rozwiązania mające na celu podniesienie jakości rozpraw doktorskich:

- ✓ interdyscyplinarność w badaniach naukowych,
- ✓ kształcenie zaawansowanych kompetencji,
- ✓ powszechny system stypendialny dla doktorantów,

- ✓ Podmiot prowadzący szkołę doktorską będzie musiał posiadać kategorię naukową co najmniej B+ w dwóch dyscyplinach. Możliwe będzie też tworzenie szkół pomiędzy uprawnionymi do tego podmiotami (uczelnia, instytut naukowy Polskiej Akademii Nauk, instytut badawczy albo międzynarodowy instytut naukowy).
- ✓ ewaluacja śródkresowa postępów w przygotowaniu rozprawy doktorskiej (z udziałem recenzentów zewnętrznych) przeprowadzona w oparciu o indywidualny plan badawczy, której pozytywny wynik będzie przepustką do dalszego kształcenia oraz warunkiem uzyskania wyższego stypendium,
- ✓ wprowadzenie trzeciego recenzenta spoza instytucji, w której przygotowywana jest rozprawa doktorska,
- ✓ ewaluacja szkół doktorskich będzie przeprowadzana przez Komisję Ewaluacji Nauki,
- ✓ wprowadzenie realnej weryfikacji znajomości języka obcego na poziomie C1 poprzez wymóg posiadania właściwego certyfikatu,
- ✓ wprowadzenie systemu jawności treści rozpraw doktorskich przed obroną.

Kształcenie doktorantów w Europie oparte jest na dwóch modelach:

- ✓ kształceniu zorganizowanym, prowadzonym najczęściej w ramach szkół doktorskich (graduate schools)
- ✓ modelu indywidualnym: pod opieką promotora albo, najrzadziej, w trybie bez formalnej afiliacji i opieki promotora.

DANIA – szkoły doktorskie są podstawowym trybem realizowania doktoratu. Studia trwają 3-4 lata w oparciu o indywidualny plan studiów doktorskich, a postępy doktorantów są mierzone w formie corocznej weryfikacji postępów pracy nad doktoratem („kroków milowych” albo w formie oceny śródkresowej).

NIEMCY – od lat 90. XX wieku rośnie znaczenie kształcenia w ramach szkół doktorskich. Kształcenie w szkołach doktorskich tworzonych od 2005 r. w ramach programu Excellenz Initiativ ma charakter interdyscyplinarny, oparte jest na etapach kształcenia i samodzielnej pracy badawczej.

Badania naukowe i ewaluacja działalności naukowej

Uwalniamy potencjał polskiej nauki

Łączenie dyscyplin naukowych

Rozdrobniona klasyfikacja obszarów wiedzy, dziedzin i dyscyplin, która jest powiązana z uprawnieniami do prowadzenia studiów wyższych i studiów doktoranckich oraz do nadawania stopni w nauce i sztuce, jest źródłem poważnych problemów w prowadzeniu interdyscyplinarnych badań naukowych. Nie służy też właściwej prezentacji Polski w światowym obiegu nauki.

☆ NOWOŚĆ Na potrzeby systemu szkolnictwa wyższego i nauki zostanie opracowana nowa klasyfikacja dziedzin i dyscyplin dostosowana do standardów zagranicznych, uwzględniająca klasyfikację OECD.

8 obszarów wiedzy, 22 dziedziny nauki
i sztuki oraz 102 dyscypliny

Ok. 45 dyscyplin, których podstawą
będzie klasyfikacja OECD oraz dodatkowo
dyscypliny artystyczne

Ewaluacja jakości działalności naukowej

W wyniku reformy nastąpi ograniczenie liczby kryteriów uwzględnianych przy ewaluacji. Będą uwzględniane 3 kryteria zamiast dotychczasowych 4 podzielonych na liczne kryteria szczegółowe:

- ✓ poziom naukowy prowadzonych badań naukowych lub prac rozwojowych (mierzony jakością publikacji w ramach oceny parametrycznej oraz liczbą patentów),
- ✓ efekty działalności naukowej (wyrażane w ilości środków finansowych pozyskanych z zewnętrznych źródeł finansowania),
- ✓ wpływ działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki (będzie podlegał ocenie eksperckiej).

Obecny system punktowania osiągnięć w czasopiśmie naukowych doprowadził do sytuacji, w której naukowcy zachęceni są do publikowania wielu przeciętnych lub słabych artykułów naukowych, ponieważ suma punktów uzyskanych w ten sposób jest równa lub wyższa liczbie punktów, które można uzyskać za mające istotne znaczenie dla światowej nauki publikacje w renomowanych polskich i zagranicznych czasopiśmie.

Tak funkcjonujące bodźce systemowe doprowadziły do szkodliwego zjawiska nazywanego w środowisku „punktozą”.

Relatywnie niewielka część dorobku polskich naukowców ma kluczowy wpływ na światowy obieg myśli. Publikacje polskich naukowców w 1% najlepszych źródeł indeksowanych w międzynarodowych bazach stanowią zaledwie 0,7%. Blisko o połowę więcej takich publikacji mają Czesi, a dwa razy więcej takich publikacji mają Węgrzy, ponad trzy razy więcej od nas Belgowie. To oznacza, że artykuły z polskimi afiliacjami relatywnie częściej publikowane są w czasopiśmie o niższym wpływie na kształt dyskursu naukowego. Ten problem pokazuje zestawienie liczby polskich czasopiśmie w SCOPUS – 350, z wykazem czasopiśmie punktowanych, w których jest obecnie aż 2 477 tytułów.

Koniec z punktozą:

Wprowadzone zostaną nowe zasady tworzenia wykazu czasopism naukowych, w którym liczba punktów za publikacje w najlepszych czasopismach będzie zdecydowanie wyższa niż w czasopismach o niskiej renomie. Podobne rozwiązanie będzie dotyczyło wydawnictw. Celem tej zmiany jest zachęcenie naukowców do prowadzenia ważnych badań, które mają wysoki wkład do rozwoju nauki. Dzięki wskazanym zmianom naukowcom będzie opłacało się publikować rzadziej, ale dobre artykuły. Nie będzie natomiast opłacalne, tak jak dotychczas, publikowanie wielu artykułów o niskiej wartości naukowej.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego uruchomi program wsparcia finansowego dla polskich czasopism. Jednym z istotnych celów tego wsparcia będzie podniesienie poziomu praktyk wydawniczych i edytorskich umożliwiających wejście polskich czasopism naukowych w międzynarodowy obieg naukowy, w szczególności dla czasopism humanistycznych i społecznych. System wsparcia finansowego obejmie publikacje w języku polskim oraz w innych językach.

Zapraszam do zapoznania się
z projektem ustawy,

Jarosław Gowin

Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

KIDN KONSTITUCJA
DLA NAUKI USTAWA 2.0

www.konstytucjadlanauki.gov.pl

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

ul. Hoża 20, ul. Wspólna 1/3
00-529 Warszawa

tel. +48 (22) 529 27 18
fax +48 (22) 501 78 65

www.nauka.gov.pl